

Pilotti kotihoidon tuen kuntalisän käytöstä sekä perheiden kokemuksista siihen liittyen - ehdotus toteuttamissuunnitelmaksi

Lempäälän kunnan kasvatuksen ja opetuksen palvelualue

Tammikuu 2023

Sivistysjohtajan muutettu ehdotus:

1. Pilotin toteutusaika on 1.8.2023 – 31.5.2024
2. Pilottiin haussa huomioidaan kaikki hakijat ja kokonaisuutta tarkastellaan vuoden 2023 talousarvion toisessa osavuosikatsauksessa"
3. Tekstimuutos: Pilotointivaiheessa kuntalisän maksamiselle asetetaan seuraavat ehdot:
 - Perheen kaikki alle 5-vuotiaat lapset hoidetaan kotona.
 - Kuntalisää ei makseta päällekkäin vanhempainpäivärahan kanssa
 - Lasta hoitaa huoltaja tai samassa taloudessa asuva henkilö
4. Tekstilisäys: Mikäli varhaiskasvatukseen ohjautuisi 1.8.2023 alkaen 90 uutta lasta, joista 85% olisi alle 3 -vuotiaita, olisi varhaiskasvatuksen kokonaistuotantokustannukset kunnalle 12kk;den ajalta yhteensä 1 543 815€, perustuen seutuvertailun 2021 kustannuslaskennan hintoihin Lempäälän kunnassa alle ja yli 3 -vuotiaiden lasten osalta.
5. Infotilaisuus perheille järjestetään 6.2.2023 klo 17-18.30 Virta-salissa (Valkeakoskentie 19). Tilaisuuden striimausmahdollisuutta ja lastenhoitojärjestelyä selvitetään. Kasvatus- ja opetuslautakunnan ylimääräinen kokous pidetään tilaisuuden jälkeen pilotin ehtojen tarkistamiseksi siten, että pilottihaku voidaan käynnistää 13.2.2023.

Pilotoinnin tausta ja tarkoitus

- Kunnanvaltuusto päätti 23.11.2022 tehdä suunnitelman kotihoidontuen kuntalisän käyttöönotosta siten, että kuntalisää voitaisiin pilotoida ja testata vuoden verran 1.8.2023 alkaen. Pilottia varten valmistellaan Lempäälä-lisää koskevat erityiset ehdot, kuntalisän määrä, pilotin kohdentuminen ja toteutustapa sekä arvioidaan mm. sen vaikutukset kunnan talouteen. Pilotin yksityiskohdista päättää kasvatus- ja opetuslautakunta. Pilottia varten haetaan tarvittaessa erillinen määräraha, jonka myöntämisestä päättää kunnanvaltuusto.
- Pilotti toteutetaan vuoden määräaikaisena ja se kohdennetaan 0-5 -vuotiaille lapsilleen varhaiskasvatuspaikkaa hakeville perheille.
- Pilotin tarkoituksena on käytännössä testata ja saada tietoa
 - kotihoidon tuen kuntalisän vaikutuksista perheiden halukkuuteen hoitaa ensisijaisesti alle 3 -vuotiaita lapsiaan kotona varhaiskasvatuksen sijaan,
 - varhaiskasvatuspalveluiden mahdollisuuksista toimia aiempaa herkemmin muuttuvassa toimintaympäristössä sekä mukauttaa tila- ja työntekijäresursseja näissä muutoksissa.
- Lisäksi pilottivaiheessa selvitetään ja tuotetaan tietoa
 - lasten ja huoltajien kokemuksista pilottiin liittyen
 - kotihoidon tuen kuntalisän kustannusvaikutuksista kunnan talouteen.
- Vuoden mittaisen, määräaikaisen ja kohdennetun pilotin tuottaman tiedon perusteella voidaan arvioida laajemmin lapsiperheiden halukkuutta ja kustannusvaikutuksia kotihoidontuen kuntalisän laajemmalle ja pysyvämmälle käytölle tulevaisuudessa.

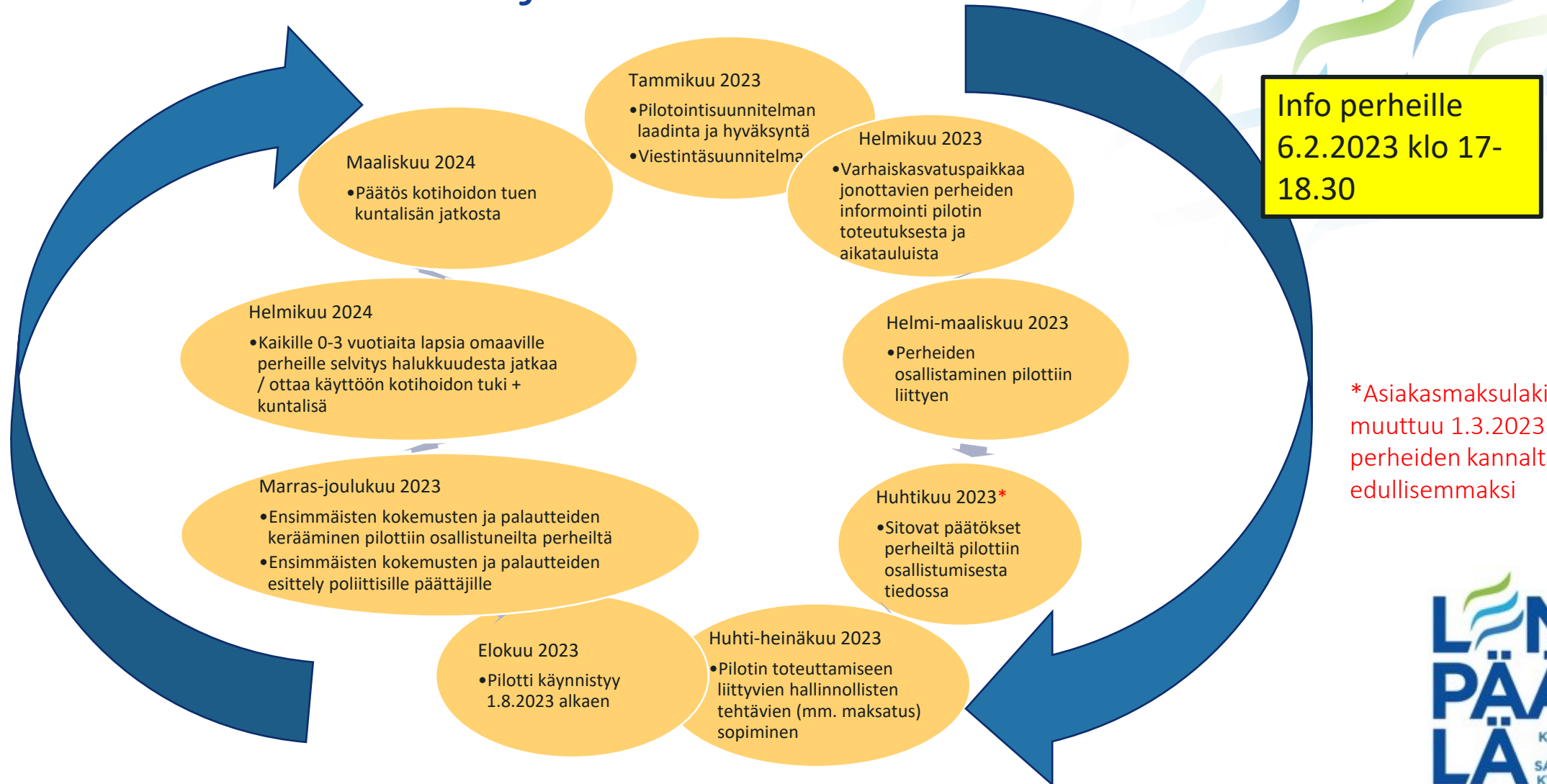
Pilotin sisällöt

- Kotihoidon tuen kuntalisän määräaikainen pilotointi toteutetaan 1.8.2023-31.7.2024.
- Pilottivaiheessa kotihoidon tuen kuntalisää tarjotaan 19.3.2023 mennessä varhaiskasvatuspaikkaa hakeneille, erityisesti uusille 0-3 vuotiaiden lasten perheille vaihtoehtona varhaiskasvatuspaikan sijaan.
- Ilmoittautuminen pilottiin 19.3.2023 mennessä vaikka varsinainen tarve esim. vasta 11/2023
- Tämän hetken arvion mukaan varhaiskasvatuspaikkaa hakevia 0-3 -vuotiaita lapsia on noin 90. Pilottiin osallistuvien perheiden ja lasten lopullinen määrä varmistuu vasta varhaiskasvatuspaikkahaun päätyttyä.
- Pilottiin osallistuville perheille tarjottavan kotihoidon tuen kuntalisän suuruus on 400 euroa / kk ensimmäisestä lapsesta. Mikäli lapsella on alle 5 -vuotiaita sisaruksia, tulee heidät hoitaa myös kotona ja heistä maksetaan 100 euroa / kk / lapsi lisää.
- Pilotointivaiheessa kuntalisän maksamiselle asetetaan seuraavat ehdot:
 - Perheen kaikki alle 5-vuotiaat lapset hoidetaan kotona.
 - Kuntalisää ei makseta päällekkäin vanhempainpäivärahan kanssa
 - Lasta hoitaa samassa taloudessa asuva henkilö
- Osallistuvilta perheiltä toivotaan sitoutumista pilotin keston ajaksi, mutta perustelluista syistä näistä joustetaan.
- Kotihoidon tuen kuntalisän maksatuksesta tehdään sopimus Kelan kanssa.
- Päätös kotihoidontuen kuntalisän jatkosta tehdään pilotin tuottamien kokemusten perusteella.

Elokuu-joulukuu 2023: 210 000 euroa
Tammikuu-heinäkuu 2024: 290 000 euroa

Pilotoinnin vaiheet ja alustava aikataulu

*Asiakasmaksulaki muuttuu 1.3.2023 alkaen perheiden kannalta edullisemmaksi

Arvio kotihoidon tuen kuntalisän pilotoinnin kustannuksista kunnalle

- Perheille maksetaan äitiys- tai vanhempainrahaa, kunnes lapsi täyttää 9 kuukautta.
- Kotona hoidettavien, yli 9 kuukauden ikäisten lasten perheille maksetaan kotihoidon tukea, joka on keskimäärin 4 596 euroa vuodessa. Nyt varhaiskasvatuspaikkajonossa olevien noin 90 lapsen osalta kotihoidon tuen keskimääräinen kustannus on noin 414 000 euroa vuodessa. Monet varhaiskasvatusjonossa olevista lapsiperheistä ovat jo kotihoidon tuella, joten kaikkien osalta kyse ei ole lisäkustannuksesta tässä pilotissa.
- Mikäli kaikki noin 90 varhaiskasvatuspaikkaa jonottavasta lapsesta ottaisi pilotoitavan kotihoidon tuen kuntalisän käyttöön varhaiskasvatuspaikan sijaan, syntyisi yksittäin *kuntalisästä* noin 432 000 euron vuosittaiset lisäkustannukset kunnalle (4800 euroa / vuosi / perheen ensimmäinen lapsi).
- Pilotointi lisää myös hallinnon työmäärä. Arvioitu lisäresurssitarve on 0,5 htv, eli 18 500 euroa / vuosi
- Lisäksi pilotoinnin käytännön toteutukseen, seurantaan ja arviointiin varataan 0,5 htv:n resurssi, eli 18 500 euroa.

Pilotin edellyttämä isäresurssitarve kuntalisän, pilotoinnin käytänteiden ja hallinnon hoitamisen osalta arvioidaan olevan noin 500 000 euroa. Pilotointiajalle tämä jakautuu seuraavasti:

Elokuu-joulukuu 2023: 210 000 euroa

Tammikuu-heinäkuu 2024: 290 000 euroa

Referenssinä Valkeakosken kaupungin Valkeakoski-lisän toteutus

- Valkeakoskella käynnistetään maaliskuussa 2023 kahden vuoden pilotti lasten kotihoidon tuen kuntalisästä, eli niin sanotusta Valkeakoski-lisästä.
- Valkeakoski-lisä on 200 euroa lasta kohden ja sitä maksetaan kahteen ikävuoteen saakka. **Kaupunki ei asettanut muita kriteerejä kuin 0-2 vuoden iän tuen saamiselle.**
- Kotihoidon tuen kuntalisä maksetaan Kelan kautta hoitorahan yhteydessä.
- Kaupungin talousarviossa pilottiin on varattu 50 000 euroa per vuosi.
- Äitiys- tai vanhempainrahakausi päättyy kun lapsi täyttää 9 kuukautta. **Valkeakoski-lisää voi siis saada maksimissaan 15 kk (lapsi täyttää 2 vuotta).**
 - 15kk x 200 euroa = 3000 euroa / lapsi.
- Valkeakoskella talousarvioon varatun 50 000 euron määräraha riittää vuosittain noin 21 lapsen kokoaikaisen kotihoidon tuen kuntalisän maksuun (50000€ / 2400€ = 20,8)

Prosessissa huolehdittavat asiat osana päätösvalmistelua

- Varhaiskasvatuspaikkaa jonottavien perheiden informointi, tammi-helmikuu 2023
 - Suora tiedote pilotista varhaiskasvatuspalveluja jonottaville, 0-3 vuotiaita lapsia omaaville perheille
 - Tiedote pilotista kunnan verkkosivuille ja someen (kaikki kuntalaiset)
 - Uutinen paikallislehteen / Aamulehteen?
 - Perheiden osallistamis- ja kuulemistilaisuus 6.2.2023
- Varhaiskasvatuksen työntekijöiden informointi tammikuussa 2023
 - Työntekijöiden tiedottaminen
 - Asian läpikäyminen työyhteisöpalavereissa
- Perheiden sitouttaminen, maaliskuu 2023
 - Perheiltä sitovat ilmoittautumiset maaliskuussa 2023. Varhaiskasvatuspaikkahaku päättyy 19.3.2023.
- Hallinnon viranomaiset, kevät 2023
 - Kuntalisän maksatuksen toteuttaminen, sopimus Kelan kanssa vähintään 2,5kk ennen maksatusten käynnistymistä.
- Perheiden palautteiden kerääminen pilotista, syksy 2023 / talvi 2024
 - Kokemusten ja palautteiden kerääminen pilottiin osallistuvilta perheiltä
- Päätäjien säännöllinen informointi
 - Päätäjien ajan tasalla pitäminen pilotin etenemisestä ja sen tuloksista

Kotihoidon tuki ja kuntalisä

- Kotihoidon tukea voi hakea perhe, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa. Lasta voi hoitaa jompikumpi vanhemmista tai muu hoitaja (esim. sukulainen) tai yksityinen varhaiskasvatuksen tuottaja (esim. yksityinen päiväkotitoiminta tai perhepäivähoitaja).
- Kotihoidon tuki muodostuu lakisääteisestä **hoitorahasta** sekä tulojen mukaan määräytyvästä **hoitolisästä**.
 - Hoitoraha on
 - yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta 350,27 euroa/kk,
 - muista alle 3-vuotiaista 104,86 euroa/kk sekä
 - yli 3-vuotiaista, alle kouluikäisistä lapsista 67,38 euroa/kk.
 - Hoitolisä on enintään 187,45 euroa/kk ja sitä maksetaan vain yhdestä lapsesta.
- Edellä mainittujen lisäksi kunta voi maksaa kuntalisää, jota nyt lähdetään pilotoimaan Lempäälässä.

Kotihoidon tuen kuntalisän tilanne Suomessa 2022

- Kuntaliitto on toteuttanut säännöllisiä selvityksiä kotihoidon tuen kuntalisän tilanteesta Suomessa. Uusin selvitys julkaistiin kesäkuussa 2022.
- 251 Kuntaliiton kyselyyn vastanneesta kunnasta **52 kunnassa** (21%) maksettiin kotihoidon tuen kuntalisää.
- **Keskimääräinen kuntalisän suuruus vuonna 2022 on 165 euroa / lapsi. Vaihteluväli oli 30-350€**
- Kotihoidon tuen kuntalisän maksaminen on suhteellisesti hieman muita yleisempää suurissa yli 100 000 asukkaan kunnissa, joista kolme kuntaa yhdeksästä maksoi kuntalisää. Suhteellisesti vähiten kuntalisää maksetaan 10 000–20 000 asukkaan kunnissa.
- Kuntalisää maksavista kunnista 42 kuntaa (82 %) on asettanut ehtoja lisän maksamiselle, kuten että
 - perheen kaikki lapset hoidetaan kotona tai
 - vanhempi hoitaa lastaan itse

Kotihoidon tuen ja varhaiskasvatuksen asiakasmäärät ja kustannukset vuonna 2021

Kotihoidon tuen määrä ja kustannukset

- Kotihoidon tukea voi hakea perhe, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa. Kotihoidon tuki kokonaisuudessaan on kunnan kustantamaa tukea perheille.
- Kotihoidon tuki muodostuu lakisääteisestä hoitorahasta sekä tulojen mukaan määräytyvästä hoitolisästä.
 - Hoitoraha on yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta 350,27 €/kk, muista alle 3-vuotiaista 104,86 €/kk sekä yli 3-vuotiaista, alle kouluikäisistä lapsista 67,38 €/kk/lapsi.
 - Hoitolisää maksetaan vain yhdestä lapsesta, ja enimmillään se voi olla 187,45 €/kk.
- Lokakuussa 2022 kotihoidon tuen piirissä oli 265 lasta. Vuonna 2021 kotihoidontuen piirissä oli Lempäälässä keskimäärin 307 lasta kuukaudessa.
 - Kotihoidontuen kustannukset kunnalle vuoden 2021 osalta oli **1 243 000 miljoonaa euroa**.
 - Lapsikohtainen vuosihinta kotihoidontuen piirissä olevalle lapselle oli **4048 euroa**.

Varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä ja kustannukset vuonna 2021

- Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa lapsia hoidossa keskimäärin 933 hlö/kk. Kustannukset kunnalle **12 880€/lapsi/vuosi**
- Palvelusetelin avulla hoito oli järjestetty 188 lapselle/kk. Palvelusetelimenot vuonna 2021 yhteensä 1 490 900€, eli **7 930€/lapsi/vuosi**
- Yksityisen hoidon tukea ja yksityisen hoidon tuen kuntalisää vuonna 2021 sai keskimäärin 68,5 lasta/kk. Yksityisen hoidon tukea maksettiin 144 000€ ja yksityisen hoidon tuen kuntalisää 220 000€, yhteensä 364 000€/68,5 lasta. Vuosikustannus per lapsi oli **5 313€**.

